

Pòlskô ùczba abò dopinanié tornystra

TÓMK FÓPKA

Cążci. Cążci tornystrer mòjégò dzesāclatnégò dzecka. Za cążci. Jò móm tóczel, cobè gò doniesc, a terò to mòtè jesz dzeckò...

Za mòjich czasów tak nie bëło. Tasza bëła lżészò, ale i piechti mùszòł jic pòrà kilométrów do szkòłè. Nieròz głodné scērce òd Juńszich Mari wèchòdzałè na drogã i biwało, że zābiskama chwòtałè za nogòwkã.

A jaczé smiotè bëlè... Taczi mòli gzub pò brzèch sã w snieg zapòdòł. A jakò pùrgawica... Dèbeltowé ritbergerè i aksle, nieròz pòpiātny bűcberger. A jak wiater wiòł... Czej mùcã wzãło w lèft na zëmã, tej przè wèbiéraniò bűlew sã nalòza. A dōka jakò... Jem renuchno wèszedł do szkòłè i pò gòdzènie drodżi... trafil dodóm na pòdwòrzè.

Ale sã szło i dochòdzèło. Człowiek òprzez ne marsze w tã i wew tã robił sã mōcny w nogach i bèle scyrz z drodżi nie zawrócył. Mùszòł dzél chùt-czi wińc z domòm – to ùczèło pòrzãdkù, pùntualnoscè i słownoscè. Nie bëło kòmòrków, smsów i jinèch mejlów.

Liczèło sã słowò. Jak sã ùgòdòł, tak trzeba bëło zrobic! Do dzyszò mòže wèbòczèc spòznieniè, niepòrzãdk nawetk, ale niesłownoscè sã nie zabòcziwò.

Pò drodze, w priwatnym bűdinkù, kòl Machów, pòzni jazdżewszich (na kùncu w parafialnym dodomie), bëła ùczba religie. Jo. Niè w szkòłè, bò ùczba ò Bògù to je cos wiācy jak wűef czè jinò biologio, co jich w swiecczi szkòłè ùczã zwèczajny szkòlny i wèstòwiajã stāpnie. Stāpnie z wiarè wèstawi nama sòm Bóg, czej przinǰdze czas. Ō Bògù na zemi gòdò ksądz, bò òn na to je, żebè ò Bògù prawic i tlòmacczèc Pismò. (Wdòrziwóm sobie rozmajitèch „katechétów”, co robilè tzw. zawòdowi awans na mianowónégò szkòlnégò. Jem bëł przèdnikã ti kòmisje. Mój Tè Panie...).

Tak sobie mészlã, czè niè za wiele je w tim tornystrze mòjégò dzecka... Je nót co z niégò wèrzucèc.

Mòli przezèrk. Sztòle. Kistka na pisadła. Wczasnoscòlowò edukacjò. Pòrà ksązk z pòlsczim, matematikã, historią, przyrodã, fizykã, chemiã, geografiã i astronomiã bènè. Anielszczi. Jinfòmatika. Religio. Kaszèbszczi. Kaszèbszczi mùszì òstac! Zaòstóny w szkòłach òd jaczès 100 lat, ale kùreszce je. Do tegò jesmè z białkã wèbrelè tã szkòłã temù, że je mòłò,

i temù, że prawie tam je dobrò szkòlnò òd kaszèbszczégò. Ōbzérómè dali. Pòlsczi-ùrzãdowi mùszì bęc, anielszczi sã przèdò chòcle przè zmiwanim statków dze w eùropejszim państwie. Matematika – człowiek codzènnò rechùje – chcemè òstawic. Całã resztã mòže na jinfòmatice przerobic. Sygnie to pòzwac: wièdzò ò swiece. A jesz je wűef. Niech je. Ōn do tornystra sã nie pchò z cążkã ksązkã.

Wikszì dzél szkòłè to je prosto zmùda. Tegò, co je nò-pòtrzèbnièszè, tak pò pròwdze ùczy nas zècè. Praktika. Czãsto nabiwómè ùmiejãtnoscè, jaczé wèzwèskiwómè przè jinèch leznoscach. Chòcle mùzyka barò sã przèdòwò, co jã

ze szkòłòw wèkarowelè ti, co pewno (pò)słèchù ni mielè. Spièwaniè, czè w chòrze, czè solo, czwiczì pamiãc, głos i pòstawã. Na próbè je mùsz przèchadac – zòs pòrzãdk z zè-garkã. Spièwòk wèzdżi jak człowiek. Chłopi sã pòrzãdno òbstrzègli, a białczì sã nie malèjã (mòže czasã te miastowè, ale pèrznã leno). Taczi chòrzi-sta je lepi òblòkłi jak wikszì dzél nèch „gwiozdzów za pól

A w zdrów cele
zdrów celã.
Czè jakòs tak.

dètkã...” A kùli znajomòsców a miłèch sztótów przez taczé pòspòlnè mùzykòwaniè sã zrodzèło...

Wiācy mùzykòwaniò w szkòłè!

I robòtè z całã! Wanodżi piechti, kòlowè, szlachama czegòs abò kògòs, bieganiè, skòkaniè, spòrtowè miònczi, cèskaniè w dól, strzèlaniè do cèlu, pliwaniè. Tegò wiele, bò spòrt dówò mòcnièszè całò. A w zdrów cele zdrów celã. Czè jakòs tak.

Jak mészlita, pòsłèchò mie chto? Jaczi mądrzela z Warszawa, czè jinégò kùratorium, co wiè lepi, jaczé je mòje dzeckò i co mù sã w zècym przèdò?

Wierã niè, bò co òni bë robilè, czej starszi bë sami rzãdzèłè ùczbã swòjich dzòtk? Czedè bë sami sobie tzw. programòwè spòdlè twòrzèłè... Jesz bë taczi rodzyc sobie przèwłaszczil państwòwè dzeckò... I co tej?

Mòckò mie sã mekcy, że ta całò szkòła je leno pò to, cobè szkòlny mielè co robic. Czejbè szkòła bëła pò to, cobè ùczèc dzecy – wiācy jak pòłowã szkòłòw bë mùszòł zamknãc. Mè bë mielè mnièszè pòdatczì do płaceniò, a dzechnè tornystrè bë sã dalè czèsto letkò dopnãc...